

DEATH SENTENCE 161/70

G.P.A.

J. 443

In the Supreme Court of South Africa
In die Hooggeregshof van Suid-Afrika

(Appel DIVISION).
AFDELING).

APPEAL IN CRIMINAL CASE.
APPEL IN STRAFSAAK.

1. JAKOBUS LOFFERING; 2. ALEC SMITH

Appellant.

versus/teen

DIE STAAT

Respondent.

Appellant's Attorney Pro deo
Prokureur van Appellant

Respondent's Attorney P.G. (Kwa-potso)
Prokureur van Respondent

Appellant's Advocate De V. van der Merwe
Advokaat van Appellant

Respondent's Advocate De V. van der Merwe
Advokaat van Respondent

Set down for hearing on Friday 27th November, 1970
Op die rol geplaas vir verhoor op

2, 3, 5,

(K.P.A.)

de V. van der Merwe, A.R.
gewys.

Appel van beide appellante word van die hand

GRIFFIER:
11.12.1970

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA.

(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

JACOBUS LOTTERINGAppellante.

ALEC SMITH

EN

DIE STAATRespondent.

Coram: OGILVIE THOMPSON, WESSELS, A.RR. ET DE VILLIERS, WND.A.R.

Verhoor: 27 November 1970.

Belewer: 11 Desember 1970.

U I T S P R A A K.

DE VILLIERS, WND.A.R.:

Appellante, saam met Wilson Fesi en John Williams,
het voor Baker, Wnd.R. en twee assessore in die Kaapse Provinsiale ^{Afdeling}
tereggestaan op 'n aanklag dat hulle gedurende die nag van 2/3 Maart,
1970, en insel 5 in die Allandale gevangenis, Paarl, vir
Alfred Quelani vermoer het. Gerieflikheidshalwe noem ek
voorts vir eerste appellant, Wilson Fesi, tweede appellant, en
John Williams, 1ste, 2de, 3de en 4de beskuldigde respektiewelik.

Met die aanvang van die verhoer het al die beskuldig-
des geweier om te pleit en dit is beveel dat pleite van onskuldig

2/ aangeteken

aangeteken word. Hulle het verder geweier om die hulp van pro
Dee advokate te aanvaar en het daarop aangedring om hulle
verdediging self te behartig. Beskuldigde No. 1 het die hof
meegedeel dat hulle nie aan die verrigtinge gaan deelneem nie
en as rede aangevoer dat hulle afsonderlik opgesluit was, en
tans nog is, en dat hulle nie n geleentheid gehad het om
bymekaar te kom en hulle verdediging te bespreek nie. Met
die verhoer het dit egter geblyk dat hulle vir n lang tyd saam
met ander verhoorafwagtendes in dieselfde sel opgesluit was,
en wel op hulle eie versoek, juis om hulle n geleentheid te
gee om hulle saak te bespreek. Die gevolg was dat nie een
van hulle die Staatsgetuies onder kruisverhoor geneem het nie
en ook nie self getuig het of onbeëdigde verklarings gemaak het
nie, ten spyte daarvan dat die hof by herhaling hulle regte
aan hulle verduidelik het. Nadat die Staat se saak gesluit is,
het die hof, na aanleiding van die feit dat beskuldigdes, voor
die verhoer n aanvang geneem het, die name van 12 persone,
blykbaar almal persone wat in die Allandale gevangenis was
gedurende die nag van die beweerde moord, genoem het wat in
hulle guns kon getuig, pertinent aan hulle gevra of hulle voornemens

was om enigeen van die getuies te roep, maar hulle het eenvoudig geweier om iets te sê. Die hof het daarop die Staatsaanklaer versoek om vas te stel watter van die getuies beskikbaar is. Na ondersoek het dit geblyk dat 2 van die getuies glad nie opgespoor kon word nie. Van die orige 10 kon almal opgespoor word. Nege van hulle was in verskillende gevangenis in die omgewing van die hof, maar een, Ernest Avent, was in n gevangenis te Port Elizabeth. Dit het ook geblyk dat net twee van die 10 en dit het nie Avent ingesluit nie - in sel 5 die betrokke nag behoort te geslaap het, maar dit is toegegee dat gevangenes soms in selle slaap waar hulle nie veronderstel is om te slaap nie. Die hof het vervolgens uit hoofde van die bepalinge van artikel 210 van die Strafproseswet 56 van 1955 die persone wat in gevangenis naby die hof was, geroep as getuies maar nie vir Avent nie. Weereens egter het die beskuldigde geen vrae aan die getuies gestel nie.

Na aanhoor van al die getuienie, is beskuldigde No. 1 (eenparig) en beskuldigde No. 3 (met n meerderheid) skuldig bevind aan moord, sonder versagtende omstandighede. Dit is bevind dat dolus directus in hulle gevalle bewys is

en hulle is tot die dood veroordeel. Beskuldigdes Nos. 2 en 4 is met n meerderheid skuldig bevind ook aan moord maar met versagtende omstandighede, ~~die versagtende omstandighede syne dat in hulle geval slegs dolus eventualis bewys is.~~

Net beskuldigdes Nos. 1 en 3 kom in hoër beroep.

Die getuienis wat ~~if~~ gemene saak is ~~if~~ nie aangeval is met die appèl nie, is die volgende: Sel 5 is n langwerpige vertrek wat bedoel is om ongeveer 20 gevangenes te huisves maar waarin daar gedurende die betrokke nag ongeveer 31 was. Die beskuldigdes, almal lede van die sogenaamde 26 bende, en ene Patrick Henry, sedertdien oorlede, het geslaap langs een van die lang mure van die sel in een van die hoeke verste van die deur af, en oorledene, n lid van die sogenaamde 28 bende, Jacobus Solomons, Gert Swarts, Dawid Boeyesen en Albert Mbuli in die oorkantste verste hoek. Op die kort muur tussen die twee groepe was 20 hangkassies. Langs die deur aan die teenoorgestelde kant van die sel is n wasbak, n latrine en n stortbad en daar is vensters aan albei kante van die lang mure waarteen die gevangenes op die grond met hulle voete na binne geslaap het. Daar is elektriese ligte in en buite die sel. Indien die ligte in die sel afgeskakel

word, is die lig afkomstig van die ligte buite die sel sodanig dat n mens in die nag n boek kan lees voor n venster in die sel. Daar was ook getuienis dat n persoon vanaf die stortbadkant van die sel in die nag, wanneer die ligte in die sel afgeskakel is, kan sien wat in die teenoorgestelde hoek van die sel, d.w.s. waar die hangkassies is, aangaan en mense daar sal kan uitken. Gedurende die vroeë ure van die oggend van 3 Maart, 1970, was Kleurling-bewaarder Fortuin besig om patroliediens in die gronde van die gevangenis te doen. Hy het n lawaai in sel 5 gehoor, en n rapport gemaak. Later is die ligte in die sel aangeskakel. Nog later het hy aan die buitekant van die sel en onder n oop venster daarvan, n mes (bewysstuk 2) waaraan bloed was, en n klip (bewysstuk 3), waaraan ook bloed was, opgetel. Die klip was ongeveer so groot soos n vuis van n kleinerige man se hand en die mes het gelyk of dit ^{fabriiseer} gete is uit n gewone bottermes of n klein tafelmessie met n lem ongeveer $1\frac{1}{4}$ - $1\frac{3}{4}$ " breed en met n handvatsel gemaak van lap. Kaptein Schoeman wat in bevel van die gevangenis was, is vroeg dieselfde oggend na die sel ontbied. Hy is soontee tesame met ander amptenare van die gevangenis. Die soliede

staaldeur is oopgesluit en hy het deur die traliedeure, wat
nog toe was, gekyk en gesien dat oorledene en Solomons, vol
bloed en nog lewendig, voor die traliedeure lê. Hy het
binnegegaan en gevind dat die sel met bloed bevlek is. Aan
die stortbad se kant het n groepie gevangenes gestaan. Hy
het gevra wie verantwoordelik is vir die gebeure maar niemand
het geantwoord nie. Hy het gesê „staan terug“. Sommige
het terug beweeg, maar die beskuldiges en Henry het bly
staan. Beskuldigde No. 1 was opstandig en het vorentoe gekom
maar is vasgevat. Hierdie groepie is vervolgens verwyder met
die doel dat hulle in enkelselle opgesluit word. Terwyl
hulle so weggeneem is het beskuldigde No. 1 n boupen (bewysstuk 1)
aan hom oorhandig met die woorde: „Hier is die moordwapen“.
Die skerpgemaakte punt van die boupen, wat gelyk het soos
n blaas en wat 2½ " lank was, het gestee in n tuisgemaakte
handvatsel van tou en n sakdoek. Solomons en oorledene is
na die hospitaal geneem waar oorledene kort daarna beswyk het.
Die sel is deursoek vir wapens maar geen ander wapens is gevind
nie. Schoeman het verder getuig dat die wol aan die klip
(bewysstuk 3), soortgelyk is aan die wol van sokkies wat

uitgedeel word as deel van gevangenes se uniform. Solomons, Mbuli, Swarts, Booysen, en beskuldigde No. 2 is later deur die mediese ordonnans van die gevangenis ondersoek en die volgende is gevind. Solomons het 3 steekwonde op sy regter bo-arm gehad, drie steekwonde op sy linkerbors en sy toestand was ernstig. Mbuli het 3 skeurwonde op sy agterkop gehad wat deur n stomp voorwerp veroorsaak kon gewees het en n klein snywond op sy linkervoorarm. Swarts het n kneusing bo-op sy regterhand sowel as n kneusing op die agterkant van sy rug gehad, ook veroorsaak deur stomp geweld. Booysen het n wond op sy agterkop gehad en beskuldigde No. 2 n snywond $1\frac{1}{2}$ " lank op sy linkervoorarm, vertikaal met die lyn van die hand en ongeveer $\frac{1}{4}$ " diep en wat heg- vyf steke geverg het. Volgens Dr. Stals, wat die lykskouing op oorledene se liggaam gehou het, het oorledene n diep steekwond voor in die middel van sy bors gehad wat die hart deurdring het en 3 diep steekwonde op sy linkerbo-arm. Op sy rug het hy 6 steekwonde gehad een waarvan die borskas deurdring het en bloeding in die borskas veroorsaak het. Behalwe die wonde wat die hart en die borskas ingedring het, was die ander wonde nie lewensgevaarlik nie. Al die wonde, behalwe een, was ongeveer

G. H. R. S.

[illegible]

2 cm. breed en kon deur of bewysstuk 1 of bewysstuk 2 veroorsaak gewees het maar hy het gemeen dat dit meer waarskynlik is dat bewysstuk 1, wat 2 cm. breed is en ongeveer 2 keer so breed as bewys 2, die wonde veroorsaak het. In besonder het hy gemeen dat dit meer waarskynlik is dat die wond wat die hart deurboor het deur bewysstuk 1 veroorsaak is want die voorwerp wat gebruik is het deur n rib gegaan. Beskuldigdes Nos. 1, 2 en 3 het elkeen n verklaring aan n landdros gemaak wat as getuienis toegelaat is. Beskuldigde No. 1 se verklaring kom kortliks daarop neer dat hy die betrokke nag wakker geword het toe hy iemand hoor skree het. Hy het gesien dat beskuldigde No. 2 en oorledene baklei. Beskuldigde No. 2 het om hulp geroep en hy (beskuldigde No. 1) het oorledene se hande vasgehou en bewysstuk 1 van hom afgeneem. Hy het bloed aan beskuldigde No. 2, wat nie gewapen was nie, se hand gesien. Terwyl hy nog so gestaan het, het iemand hom agter sy kop met iets geslaan. Hy het geval en oorledene het saam met hom geval. Hy was toe blind van woede en het vir oorledene etlike kere met bewysstuk 1 gesteeek. Oorledene het weggehardloop en hy het n bakleiery agter hom gesien. „Ek het toe somar begin deelneem aan die geveg en nog

n persoon gestee. Toe skree n persoon op my naam en die ligte
het aangegaan". Die verklarings van beskuldigdes Nos. 2 en 3
beaam tot n groot mate die van beskuldigde No. 1 maar voeg
by dat daar op die vorige dag n bakleiery was tussen n lid
van die 26 bende en n lid van die 28 bende en dat daar n gerug
was dat die 28 bende wraak sou neem op die 26 bende. Die onder-
liggende suggestie van al die verklarings is dat dit oorledene
en sy 28 bende was wat die nag tot die aanval oorgegaan het.

Die hoof Staatsgetuie was Solomons. Hy het
getuig dat hy nie n bendelid is nie en niks van die beweerde
bakleiery van die vorige dag geweet het nie en soos gewoonlik
gaan slaap het. Gedurende die nag het hy wakker geword en
na die toilet gegaan en weer gaan lê met sy kop onder die komberse.
Hy het n geluid gehoor asof iemand besig was by die hangkassies
maar nie gekyk nie. Onmiddellik daarna het hy mense naby
hom hoor skree. Toe hy wou opstaan om te kyk wat gaande is,
het hy n persoon bo-op hom gewaar wat hom op die vloer vasdruk.
Terwyl hy besig was om orent te kom het hy n hou agter sy skouer
gevoel en toe hy uiteindelik daarin geslaag het om orent te kom
het hy gesien dat sy bo-arm vol bloed is. Hy het ook toe gesien

dat beskuldigdes Nos. 1 en 3 besig was om vir oorledene, wat nie gewapen was nie, te steek. Oorledene het op daardie stadium op sy slaapmat gelê en sy bo-lyf was kaal. Hy het verder gesien dat beskuldigde No. 2 rond en bont geslaan het met iets wat in n kous gestop was. Beskuldigdes Nos. 1 en 3 het hom ook probeer steek met die wapens in hulle hande, maar nie al die houe het getref nie, want hy het gekeer. Daarna het beskuldigdes Nos. 1 en 3 hulleself vir n tweedekeer gewend na oorledene wat besig was om handeviervoet op die vloer in die rigting van die deur te kruip en albei van hulle het hom weer gestee. Toe het hulle hom (Solomons) n tweede keer bygedam en gestee, eenkeer onder die keel op sy bors, en tweekeer op sy linkerbors. Daarna het beskuldigde No. 3 hom na Mbuli gewend maar hy het nie gesien wat aan Mbuli gedoen is nie. Beskuldigde No. 1 het hom toe na oorledene vir n derde keer gewend en hom gestee waar hy nog steeds besig was om in die rigting van die deur te kruip. Toe hy klaar met oorledene was het hy teruggestap in die rigting waar Mbuli geslaap het en in die verbygaan vir hom (Solomons) geskop. Op dié stadium het die ligte aangegaan nadat n bewaarder van buite gevra het wat gaande is, en is al die

beskuldigdes terug na die plek in die hoek waar hulle geslaap het. Beskuldigde No. 2 het toe aan die ander beskuldigdes in Afrikaans gesê dat hulle n boodskap moet stuur dat hulle klaar gewerk het en daarna in Xhosa iets deur die venster geskree wat hy nie kon verstaan nie. Beskuldigde No. 2 het toe „snygoed“ en n kous met n swaar voorwerp daarin bymekaargemaak en na die stortbad se kant gegaan. Daar het hy sy arm ontbloot en dit gesny met iets. Die hof het eenparig bevind dat Solomons besonder beïndruk het en sy getuienis is sonder voorbehoud aanvaar.

Swarts het namens die Staat getuig en ontken dat hy n lid van die 28 bende is. Hy het soos gewoonlik gaan slaap net met n kort broek aan en die eerste waarvan hy bewus geword het is toe Henry hom slaan met iets wat in die voetstuk van n kous gestop was. Hy is oor die hand geslaan en daarna etlike houe oor sy lyf. Hy het met n slaapmat gekeer. Hy het ook opgelet dat Mbuli langs hom deur beskuldigdes Nos. 2 en 3 aangerand word met voorwerpe wat vir hom gelyk het soortgelyk te wees ⁰⁰² ~~met~~ die waarmee hy aangerand is. Hy het nie kon getuig van enige aanval op Solomons of oorledene nie. Nadat hy deur

die Staatsadvokaat uitgevra is het hy uit eie beweging bygevoeg dat oorledene hom gedurende die dag van 2 Maart gevra het om vir hom n skerp „ding“, wat hy as wapen kon gebruik, ^{te} ~~kon~~ kry. Hy het geweier, maar het later die aand, d.w.s. die aand voor die aanval, oorledene gesien met n skerp ding in n gelerige lap toegedraai, wat hy gemeen het n mes is. Sy getuienis is ook deur die hof aanvaar behalwe insover hy getuig het dat oorledene hom versoek het om vir hom n „skerp ding“ te kry en dat hy oorledene met so n skerp ding gesien het.

Le Roux het ontken dat hy n bendelid is. Volgens hom het hy gaan slaap soos gewoonlik regoor die wasbak in die ~~middel~~ van die sel. Alles was rus en orde. In die vroeë ure van die betrokke oggend het hy wakker geword van n lawaai wat in die sel losgebars het. Mense het oor hom gehardloop en op hom getrap. Hy het gekyk na die anderkant van die sel en gesien dat die beskuldigdes en Henry in die hoek waar die oorledene geslaap het, was en dat beskuldigdes No. 1 besig was om oorledene, terwyl hy op die vloer gelê het, met iets te kap. Oorledene het tweekeer orent gekom maar beskuldigde No. 1 het hom elke keer neergevel. Uiteindelik het oorledene naby die

deur gekom, n venster stukkend geslaan, en neergeval. Wat die ander beskuldigdes betref het hy gesien dat „hulle min of meer elkeen“ met iemand anders baklei. Toe die ligte aangaan het hy vir Solomons by die deur sien lê, en n snymerk aan beskuldigde No. 2^{opgemerk.} Hy het bygevoeg dat die 26 bende die aanvallers was en dat oorledene en die persone wat naby hom ~~ge~~laap het nie terug baklei het nie. Sy getuienis is ook deur die hof aanvaar.

Die getuienis van die getuies wat deur die hof geroep is, behalwe dié van William Bedeshe, was van min of geen belang. Bedeshe het, ondermeer, getuig dat hy n lid van die 28 bende is en dat oorledene die middag van 2 Maart by die venster van sel 6 gekom het en aan hom vertel het dat die 28 bende gereël het om die 26 bende dié nag in sel 5 aan te val en dat die aanval gedoen sou word met „iets toegedraai in n gelerige lap“ wat hy in sy hand gehad het en ^{aan} hom gewys het. Sy getuienis is deur die hof verwerp as n versinsel.

Die hof het die aangevoerde getuienis oorweeg en bevind dat daar n voorbedagte plan beraam was deur die

26 bende, waarvan beskuldigdes Nos. 1 en 3 lede was, om oorledene, en die persone wat naby hom geslaap het, aan te val, alhoewel hulle geweet het dat slegs oorledene n lid van die 28 bende was, en dat al die lede van die 26 bende geweet het watter wapens gebruik sou word. Beskuldigdes Nos. 1 en 3 het hulle in besonder toegespits op oorledene met skerp wapens en die aanval op die ander 4 beseerdes was in alle waarskynlikheid in die aard van n poging om te verseker dat hulle nie vir oorledene tot hulp sou snel nie. Beskuldigde No. 1 het oorledene verskeie wonde toegedien met bewysstuk 1 en waarskynlik ook die dodelike wond in die hart, met die subjektiewe bedoeling om hom te vermoor. Beskuldigde No. 3 het beskuldigde No. 1 bygestaan, vir Mbuli geslaan en ook vir oorledene gesteek, moontlik met bewysstuk 2 en met dieselfde bedoeling as beskuldigde No. 1. Die suggestie dat die 26 bende waarvan hulle lede was aangeval was deur oorledene en lede van die 28 bende is verwerp, sowel as enige suggestie dat die 26 bende in selfverdediging opgetree het.

Met die appél het Mnr. Uys en Mnr. van der Westhuizen onderskeidelik namens beskuldigdes Nos. 1 en 3

opgetree op versoek van hierdie hof.

In die eerste plek het hulle aangevoer dat die voorsittende regter se versuim om Avent as n getuie te roep onreëlmatig was en bereken was om beskuldigdes Nos. 1 en 3 te benadeel.

Artikel 210 voornoemd lees soos volg:

" Die hof kan op enige stadium iemand as getuie dagvaar of laat dagvaar of iemand wat aanwesig is ondervra alhoewel hy nie as getuie gedagvaar is nie, of iemand wat alreeds ondervra is, weer oproep en herondervra; en die hof moet ^{iemand} dagvaar of laat dagvaar en ondervra of weer oproep en herondervra indien sy getuienis die hof as noodsaaklik vir die regverdige beregting van die saak voorkom. "

Dit sal opgelet word dat genoemde artikel n wye diskresie aan n hof, (wat in n geval soos die onderhawige beteken die voorsittende regter alleen, (kyk: The State v. Mgoma and others, 1962(2) 209 ^(N) en R. v. D. and others, 1951(4) 450 (A.D.))) verleen om uit eie beweging n getuie te dagvaar en/of te ondervra, maar terselfdertyd n verpligting op hom lê om n getuie te dagvaar en/of te ondervra indien dit voorkom dat sy getuienis noodsaaklik is vir die regverdige beregting van die saak.

Weliswaar het die beskuldigdes Avent genoem as
n persoon wat moontlik in hulle guns kon getuig, maar hulle
het hom nie self opgeroep om te getuig nie en het ook geen
versoek aan die voorsittende regter gerig om dit te doen nie.
In dié omstandighede het die voorsittende regter uit sy pad
gegaan om, sonder enige hulp van beskuldigdes, te probeer
uitvind wat Avent, wat in n gevangenis in Port Elizabeth was,
kon sê om hulle saak te bevorder. Vir dié doel is getuienis
aangehoor waaruit dit geblyk het dat volgens rekords van die
Allandale gevangenis, Avent nie gedurende die nag van die
beweerde moord veronderstel was om in sel 5 te slaap nie, en
derhalwe waarskynlik nie sou kon getuig wat daarin plaasgevind
het nie. En aangesien daar geen rede hoegenaamd was om te
vermoed dat sy getuienis op enige ander aspek van die saak
beskuldigdes behulpzaam kon wees nie - en hier moet weer eens
beklemtoon word dat die beskuldigdes nie wou saamwerk nie -
kan dit geensins gesê word dat die voorsittende regter verplig
was om hom as n getuie in terme ~~van die verpligte bepaling~~
van Artikel ²¹⁰ te roep nie: Dit het nie voorgekom dat sy getuienis
noodsaaklik is vir die regverdige berogting van die saak nie.

Dit kan ook nie gesê word dat die voorsittende regter sy diskresie om Avent nie as 'n getuie te roep nie, nie op 'n regterlike wyse uitgeoefen het nie. (Sien: R. v. Noorbhai 1945 A.D. 58, R. v. Sike 1950 P.H. H.174(A.D.)). Intendeel wil dit voorkom of hy sy diskresie inderdaad behoorlik en op goeie gronde uitgeoefen het. Avent was in Port Elizabeth en die onkoste en moeite wat dit sou geverg het om hom na Kaapstad te bring om te getuig sonder dat dit geblyk het dat hy tenminste relevante getuienis kon lewer, sou nie geregverdig gewees het nie.

Dit volg dus dat dit nie gesê kan word dat enige onreëlmatigheid plaasgevind het nie.

Voorts het die advokate aangevoer dat die hof foutser het om te bevind dat beskuldigdes Nos. 1 en 3 saam met die ander lede van die 26 bende vooraf ooreengekom het om oorledene en sy maats aan te val en dit inderdaad gedoen het. Die hof moes die getuienis van die Staatsgetuies, en in besonder die van Solomons, verwerp het, dié van Swarts en Bedeshe aanvaar het en bevind het, soos beweer deur beskuldigdes Nos. 1 en 3 in hulle verklarings, dat dit oorledene en sy mede lede van die 28 bende was wat eerste tot 'n aanval oorgegaan het. Die

hof moes gevolglik beskuldigdes Nos. 1 en 3 onskuldig bevind
het of ten minste bevind het dat daar versagtende omstandighede
7s
was.

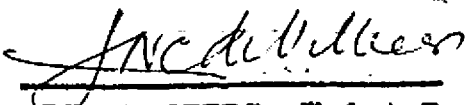
Hierdie betoog gaan nie op nie.

Die hof het Solomons n baie bevredigende getuie
gevind. Die kritiek wat teen sy getuienis aangevoer is, en
waarmee ek nie voornemens is om in besonderhede te handel nie,
is nie van so n aard dat dit enige twyfel by hierdie hof wek
dat sy getuienis verkeerdelik aanvaar is nie. Bedesha se
getuienis is ^{om} ~~vir~~ goeie redes deur die hof verwerp. Dit is
eenvoudig ongelooflik dat hy die getuienis sou gelewer het
wat hy wel gelewer het, indien hy n lid van die 28 bende was,
soes hy beweer het. Dit kan ook nie gesê word dat die hof
fouteer het deur dié deel van Swarts se getuienis te verwerp
waarin hy te kenne gegee het dat oorledene hom vir n skerp
ding gevra het en dat hy so n ding in oorledene se besit gesien
het dié aand van 2 Maart 1970. Dié deel van sy getuienis het
hy ongevraagd aangebied en sy verduideliking waarom hy dit nie
aan die polisie vertel het toe hy n verklaring in verband met
die gebeure in sel 5 gemaak het nie, is baie onbevredigend.

Hy sou kwansuis senuweeagtig gewees het maar hy het nogtans n
verklaring van 1½ bladsye gemaak. Waarom hy dié stukkie
getuienis ten gunste van beskuldigdes aangebied het terwyl
hy volgens sy eie bewering beseer is deur Henry, is nie baie
duidelik nie. Hy was egter nog in die Allandale gevangenis
toe hy getuig het en denkbaar kon hy, as gevolg van dreigemente
deur die 26 bende in die gevangenis, besluit het om valse
getuienis te gee om homself te beveilig en terselfdertyd die
26 bende te begunstig. Op die basis van die getuienis wat deur
die hof aanvaar is, is al die aanduidings dat die aanval op
oorledene en sy maats voorafbeplan was en onverwags uitgevoer
is. Vandaar dat hulle nie uitgetrek het nie maar volledig
gekleed gaan slaap het, en dat oorledene en die ander persone
wat aangeval is, of kaal was of net gekleed was in kort broeke
en nie skoene aangehad het nie. Vandaar ook dat beskuldigdes
Nos. 1, 3 en 4 en Henry geen beserings opgedoen het nie en
dat oorledene en die persone wat langs hom geslaap het, almal
veelvuldige beserings opgedoen het. Wat die besering betref
wat aan beskuldigde No. 2 gevind is, is daar geen rede om, in
die lig van die getuienis van Solomons, dat hy die wond aan

te twyfel dat hy dit aan homself toegedien het. Die getuienis van Speurder Sersant van Tonder onderskraag sy getuienis. Op genoemde basis het die hof ook nie fouteer deur te bevind dat, wat beskuldigdes Nos. 1 en 3 betref, dolus directus bewys is nie. Albei van hulle het, volgens Solomons, steekbewegings op oorledene uitgevoer. Daar was twee skerp instrumente, bewysstukke 1 en 2, beskikbaar, en alhoewel die geneesheer wat die lykskouing gehou het, gemeen het dat dit meer waarskynlik is dat die wonde wat op oorledene gevind is deur bewysstuk No. 1 wat beskuldigde No. 1 uiteindelik aan Schoeman oorhandig het as synde die moerdwapen, veroorsaak is, het hy toegegee dat sommige daarvan wel deur bewysstuk 2 veroorsaak kon gewees het. Beskuldigde No. 3 kon dus bewysstuk 2 gebruik het. Op hierdie basis kan dit ook nie gesê word dat die hof fouteer het deur te bevind dat versagtende omstandighede nie bewys is nie.

Die appèl van beide appellante word derhalwe van die hand gewys.

DE VILLIERS, Wnd.A.R.

OGILVIE THOMPSON, A.R.)
WESSELS, A.R.) stem saam.